

วารสารธรรมเพื่อชีวิต
JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE
ISSN: 2822-048X
<https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

Original Research Article

The Environmental Management That Supports Learning Management in Schools Under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2

การบริหารสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

Wirat Phansai^{1*}, Pornsathit Buppasiri², Narachai Srinaranarudol³
& Phanu Thipphanwa⁴

วิรัช พานชัย^{1*}, พรสธิติ บุพศิริ², ณราชชัย ศรีนารานฤดล³ & ภาณุ ทิพย์ธันวา⁴

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. Wirat Phansai*

วิรัช พานชัย*
Faculty of Education Phitsanulok University, Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: wiratp@plu.ac.th

2. Pornsathit Buppasiri

พรสธิติ บุพศิริ
Faculty of Education Phitsanulok University, Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: pornst@plu.ac.th

3. Narachai Srinaranarudol

ณราชชัย ศรีนารานฤดล
Faculty of Education Phitsanulok University, Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: narachais@plu.ac.th

4. Phanu Thipphanwa

ภาณุ ทิพย์ธันวา
Faculty of Education Phitsanulok University, Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
Email: phanut@plu.ac.th

คำสำคัญ:

การบริหารสิ่งแวดล้อม, การจัดการเรียนรู้, โรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุโขทัย เขต 2

ABSTRACT

This research has two objectives: 1) to study the management of the learning environment in schools under the jurisdiction of the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2, and 2) to examine the relationship between the management of the learning environment and the effectiveness of the learning management in schools. The study used a questionnaire as the data collection tool, and the sample group consisted of school administrators and teachers in schools under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2, totaling 313 people, calculated using Taro Yamane's formula, with simple random sampling. Data analysis was conducted using various statistical methods, including frequency and percentage, mean and standard deviation, and hypothesis testing using Pearson's correlation.

The study's results revealed that the management of the learning environment in various areas, such as the physical environment, academic environment, and management environment, was rated at the highest and high levels, with the physical environment being the most efficiently managed, followed by the academic and management environments, respectively. Additionally, the study found that the management of the learning environment had a positive relationship with the effectiveness of learning management in schools, especially in areas such as curriculum design and learning activities that promote critical thinking skills and the use of diverse teaching materials. The study recommends that schools develop strategies for managing educational resources, particularly

ศูนย์พัฒนาระบบงานวิจัย
Thai-Journal Citation Index Centre

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

Keywords:

Environmental Management, Learning Management, Schools Under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2

Article history:

Received: 03/01/2025

Revised: 21/02/2025

Accepted: 30/05/2025

Available online: 04/08/2025

How to Cite:

Phansai, W. et al. (2025). The Environmental Management That Supports Learning Management in Schools Under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2. *Journal Dhamma for Life*, 31(3), 123-137.

communication with stakeholders, personnel development, and the development of information technology for education. It also emphasizes the importance of community and external social involvement in managing the learning environment to improve the effectiveness of learning management.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารสิ่งแวดล้อมและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคณะผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวนด้วยสูตรของทาโรยามาเน ได้จำนวนทั้งหมด 313 คน และใช้การสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในด้านต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก โดยมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีประสิทธิภาพสูงสุด รองลงมาคือสภาพแวดล้อมทางวิชาการและการบริหารจัดการตามลำดับ นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเฉพาะในด้านการออกแบบหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย การศึกษาครั้งนี้แนะนำให้โรงเรียนมีการสร้างกลยุทธ์ในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา โดยเฉพาะการสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมจากนักเรียน ชุมชน และสังคมภายนอกในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

บทนำ

สิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญและส่งผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเป็นแหล่งกำเนิดของปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต แต่ในปัจจุบันพบว่ามนุษย์มีการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และด้วยความตั้งใจ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงขึ้น เช่น มลพิษทาง

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
Thai Journal Citation Index Centre

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

อากาศ อุทกภัย และความแห้งแล้ง สถานการณ์เหล่านี้สร้างความท้าทายต่อการดำรงชีวิตอย่างมั่นคงและปลอดภัยต่อชีวิตมนุษย์มากยิ่งขึ้นในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้กระบวนการเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้ การศึกษายุคใหม่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปัญหา และนำไปปฏิบัติพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตการศึกษายุคใหม่ ทั้งนี้โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน โดยสภาพแวดล้อมทางกายภาพในห้องบรรยายมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ โดยส่งผลต่อทั้งความสามารถในการมีสมาธิ ความเป็นอยู่ของนักเรียนและอาจารย์ รวมถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (พันธิตรา สายอุปราษ และคณะ, 2567) การจัดโต๊ะเรียน การใช้แสงธรรมชาติ และบรรยากาศของห้องส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและประสิทธิภาพการเรียนรู้ โดยโรงเรียนสามารถออกแบบพื้นที่ทางกายภาพที่เหมาะสมช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวก การจัดระเบียบพื้นที่และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมกระบวนการสอนและการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างเต็มที่ รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อเพื่อสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ และพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในทุกระดับการศึกษา (อักษรศาสตร์ ทองคำบุตร, 2024)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่นเดียวกับโรงเรียนอื่นๆ อาทิ การขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ไม่มีระบบการคัดแยกขยะที่มีประสิทธิภาพ (ชมพูทูล สงกลาง, 2565) การขาดการพัฒนาทักษะของครูในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ การขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการสนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดระเบียบห้องเรียนที่ไม่เหมาะสม และการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเรียนการสอน ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน

ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญในการดำเนินงานวิจัยนี้ เพื่อสร้างองค์ความรู้และแนวทางการบริหารสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรอบรู้ ปลอดภัย "ผ่อนคลาย" และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียน และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ยั่งยืน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา

การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียน ห้องเรียนควรมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ในทางบวก เพื่อช่วยพัฒนาตนเองและเปิดมุมมองให้กว้างขึ้นต่อสังคม สิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน เช่น อาคารเรียนและบริเวณสถานศึกษาก็ควรได้รับการปรับปรุงให้สวยงาม เพื่อดึงใจให้นักเรียนมีความรักและหวงแหนในสถานศึกษาของตน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ (2545) ได้แบ่งสิ่งแวดล้อมออกเป็นสองกลุ่มหลัก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ และสัตว์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้าน ถนน สะพาน และเครื่องบิน ซึ่งแบ่งได้เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่สามารถมองเห็นได้ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น วัฒนธรรม ประเพณี กฎหมาย และระเบียบ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม ธเนศ ขำเกิด (2541) ได้แบ่งการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาออกเป็นสามกลุ่มหลัก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งรวมถึงอาคารเรียน ห้องเรียน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างบรรยากาศที่สนุกสนานในการเรียนการสอน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา ทั้งสามกลุ่มนี้ช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับสังคมและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

2. แนวคิดบริหารสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

นรา สมประสงค์ และเสรี ลาซโรจน์ (2546) ได้กล่าวถึงการบริหารสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งเน้นให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูอาจารย์ รวมถึงการเชิญวิทยากรมาบรรยาย เพื่อแนะนำวิธีสอนและนวัตกรรมใหม่ ๆ การจัดทำแผนการสอนรายวิชาและตารางเรียนก็มีความสำคัญเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและศักยภาพของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังเน้นการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดทัศนศึกษาของครูและการพัฒนาห้องเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน งานด้านหลักสูตรก็ต้องมีการรวบรวมเอกสารหลักสูตรให้ครูได้ศึกษาต่อ และมีแผนการเรียนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การสอนซ่อมเสริมทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการก็ต้องจัดให้เหมาะสมตามความสะดวก เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับการสอบหรือการแข่งขัน นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลควรเป็นไปตามหลักสูตรและระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐาน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยฝึกฝนระเบียบวินัยและพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนก็เป็นสิ่งที่ควรมีในสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้

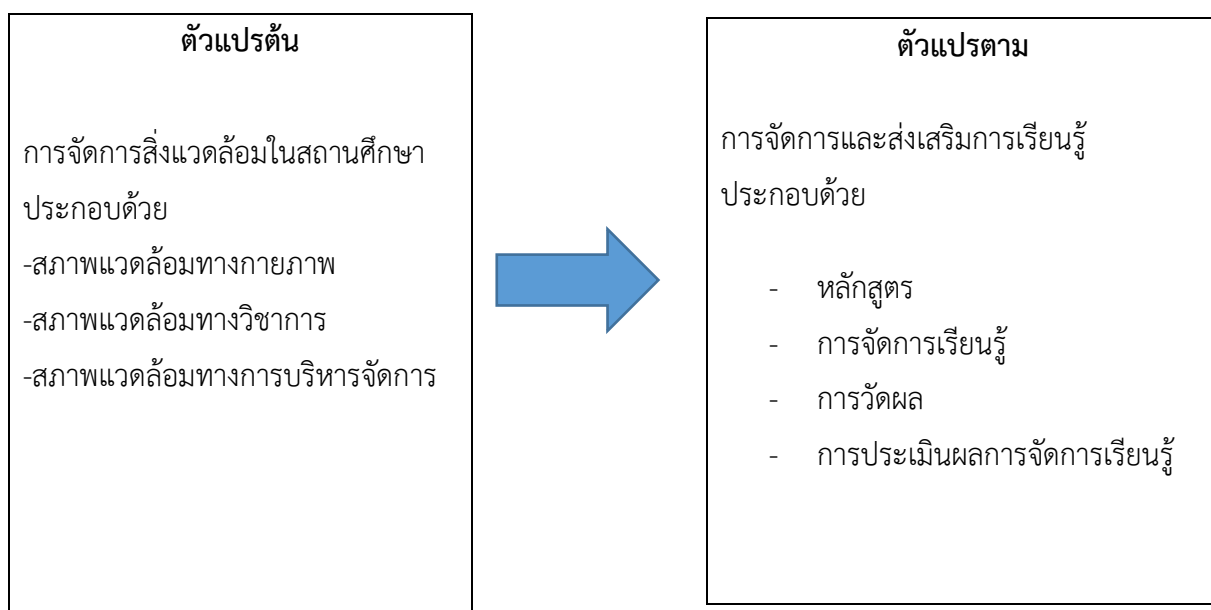

เป็นประโยชน์และมีสุขภาพที่แข็งแรง นอกจากนี้ยังควรจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ในการบริหารสภาพแวดล้อมด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ผู้บริหารควรเข้าใจพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานศึกษา ทั้งระหว่างครูและบุคลากร และระหว่างครูกับนักเรียน รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการพัฒนานักเรียนได้ดี

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริมล จันทสุข และบรรจบ บุญจันทร์ (2567) พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงในด้านวิชาการและสังคม ขณะที่ด้านกายภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำ การเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนพบความแตกต่างในด้านกายภาพ แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้เน้นการมอบหมายงานตามความสามารถของบุคลากรและการใช้วิธีการประชุมวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ การศึกษาโดยแพรวฟ้า ไชยสิทธิ์ และอำนาจ ทองโปรง (2567) พบว่า ครูในกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่แตกต่างกันตามวุฒิการศึกษาและขนาดโรงเรียน โดยด้านการบริหารจัดการและการเรียนการสอนมีความแตกต่างทางสถิติที่ระดับ .05 และกัญญาภา สิริเลาหกุล (2567) พบว่า รูปแบบการพัฒนาการบริหารสถานศึกษามือถือประกอบ 6 ด้าน การทดลองใช้รูปแบบพบว่าผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารสิ่งแวดล้อมและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารสิ่งแวดล้อมสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คณะผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวนทั้งหมด 1,420 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ คณะผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 คำนวณด้วยสูตรของทาร์ยามาเน่ ได้จำนวนทั้งหมด 313 คน และใช้การสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 การบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนแต่ละระดับดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การจัดการและส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนนแต่ละระดับดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด
 คะแนน 4 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก
 คะแนน 3 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนน 2 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย
 คะแนน 1 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดขอบเขตการศึกษาและวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเครื่องมือรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และการจัดการและส่งเสริมการเรียนรู้

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ใน

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 และประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้เครื่องมือ IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและการจัดการสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 คน ประเมินและให้คะแนนคำถาม ซึ่งผลการประเมินพบว่า IOC ของทุกข้อผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (> 0.6)

3. ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและทดสอบความ

น่าเชื่อถือ (Reliability) เช่น Cronbach's Alpha ในกลุ่มตัวอย่างทดลองที่ประกอบด้วย คณะผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนวังทองพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก โดยได้ค่าความเชื่อมั่นที่เท่ากับ 0.758 ซึ่งผ่านเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยต่างๆ มีวิธีการดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม: ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผล ดังนี้
- 4.51 - 5.00 คือ การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด
 3.51 - 4.50 คือ การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก
 2.51 - 3.50 คือ การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 คือ การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 คือ การบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4.3 การวิเคราะห์ระดับการจัดการและส่งเสริมการเรียนรู้ โดย

ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผล ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพในการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4.4 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ การบริหารสิ่งแวดล้อมสัมพันธ์ใน

ทิศทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ทดสอบด้วยสถิติสหสัมพันธ์(Correlation) ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

ผลศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย

ด้าน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการบริหารสิ่งแวดล้อม	จัดอันดับ
1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.19	0.79	มาก	1
2. สภาพแวดล้อมทางวิชาการ	4.01	0.86	มาก	2
3. สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ	3.45	0.52	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวม	3.88	0.72	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.79) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ดี รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.86) และด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 3.45$, S.D. = 0.52) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละด้าน สรุปผลได้ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ในภาพรวมมีระดับการบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, SD = 0.79)

ซึ่งสามารถเรียงลำดับด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) โรงเรียนมีความสะอาดและปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, SD = 0.25) 2) การจัดห้องเรียนที่รองรับการเรียนรู้ได้ดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, SD = 0.28) และ 3) มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ปลอดภัยและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, SD = 0.30) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดแสงสว่างและการระบายอากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, SD = 0.27) สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ในภาพรวมมีระดับการบริหารสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, SD = 0.86) ซึ่งสามารถเรียงลำดับด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) โรงเรียนมีทรัพยากรการเรียนการสอนที่ทันสมัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, SD = 0.20) 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, SD = 0.23) และ 3) การพัฒนาในการใช้ห้องสมุดและพื้นที่เรียนรู้เพิ่มเติม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, SD = 0.24) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปรับหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนและสอดคล้องกับความรู้และการพัฒนาทักษะด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, SD = 0.28) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ โรงเรียนมีการประชุมครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสะท้อนถึงการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$, SD = 0.52) ซึ่งสามารถเรียงลำดับด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) ระบบการจัดการงานเอกสารและข้อมูลมีความเป็นระเบียบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, SD = 0.21) 2) การสนับสนุนและติดตามการทำงานด้านการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, SD = 0.24) และ 3) มีระบบบริหารจัดการที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, SD = 0.23) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การตัดสินใจและการวางแผนการบริหารงบประมาณด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เพียงพอและมีความยืดหยุ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$, SD = 0.27)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการจัดการและส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการบริหาร สิ่งแวดล้อม	จัดอันดับ
1.หลักสูตร	4.30	0.21	มาก	1
2.การจัดการเรียนรู้	4.25	0.23	มาก	2
3.การวัดผล	4.15	0.24	มาก	3
4.การประเมินผลการจัดการเรียนรู้	4.10	0.27	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.20	0.24	มาก	-

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมในด้านการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายหัวข้อ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.21) รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.23) ด้านการวัดผล ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.24) และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละด้าน สรุปผลได้ดังนี้ ด้านหลักสูตร ในภาพรวมการออกแบบหลักสูตรของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.22) ซึ่งสามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.20) 2) หลักสูตรของโรงเรียนมีการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.25) และ 3) โรงเรียนมีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสังคมปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.22) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการจัดทำคู่มือการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรอย่างครบถ้วน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.26) ด้านการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.23) ซึ่งสามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.21) 2) ครูผู้สอนมีการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.23) และ 3) โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น การจัดทัศนศึกษาหรือการทำโครงงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.24) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.27) ด้านการวัดผล ในภาพรวมการวัดผลมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.24) ซึ่งสามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) การวัดผลการเรียนรู้มีความหลากหลาย เช่น การใช้แบบทดสอบ การสังเกตพฤติกรรม และการประเมินโครงงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.23) 2) โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลที่ชัดเจนและเหมาะสมกับผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.24) และ 3) การวัดผลการเรียนรู้สามารถสะท้อนถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.26) ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การวัดผลมีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานผลให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.28) ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.26) ซึ่งสามารถเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) โรงเรียนมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.25) 2) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.27) และ 3) โรงเรียนมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอนและการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.28)

ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการจัดเก็บข้อมูลการประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อการอ้างอิงในอนาคต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.30) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารสิ่งแวดล้อมและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของการบริหารสิ่งแวดล้อมและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ด้าน / องค์ประกอบ	หลักสูตร	การจัดการเรียนรู้	การวัดผล	การประเมินผลการจัดการเรียนรู้
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	0.85	0.88	0.79	0.82
สภาพแวดล้อมทางวิชาการ	0.89	0.91	0.84	0.85
สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ	0.92	0.86	0.87	0.90

จากตาราง 3 พบว่า ผลการศึกษาพบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ การบริหารสิ่งแวดล้อมสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับทุกองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยมีค่าความสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.79 ถึง 0.88 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียนดีขึ้น เช่น อาคารสถานที่ที่สะอาดและเหมาะสม จะส่งผลทำให้ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผลดีขึ้นด้วย ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ แสดงความสัมพันธ์ในทิศทางบวกที่สูงกว่า โดยมีค่าความสัมพันธ์สูงสุดถึง 0.91 ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่า การสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การใช้เทคโนโลยี และการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในวิชาการ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ในทุกด้าน โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่แสดงถึงความสัมพันธ์สูงอย่างมีนัยสำคัญ สุดท้าย ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ มีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุดเมื่อเทียบกับทั้งสองด้านก่อนหน้า โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่าง 0.86 ถึง 0.92 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อการบริหารจัดการในโรงเรียนดีขึ้น เช่น การวางแผนและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรมนุษย์และงบประมาณ จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการออกแบบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผล และการประเมินผล ดังนั้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ วิชาการ และการบริหารจัดการจึงมีผลต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

อภิปรายผล

การบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีประสิทธิภาพสูงสุด รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการตามลำดับ สำหรับการบริหารสิ่งแวดล้อมในด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนมีการจัดการหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล และการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในระดับดี โดยเฉพาะในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมและสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ดี เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของการบริหารสิ่งแวดล้อม พบว่า โรงเรียนมีการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวฟ้า ไชยสิทธิ์ และอำนวย ทอง โปรง (2567) พบว่า บริหารจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาของครูในกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านกายภาพในส่วนของจัดการความปลอดภัย รองลงมาคือด้านการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการบริหารจัดการ ส่วนในการทำวิจัยในครั้งนี้พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการจัดการสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ อาจเนื่องจากมีข้อจำกัดในปัจจุบันต่างๆ อาทิ ขาดแคลนทรัพยากรในการบริหารจัดการ ความไม่พร้อมในด้านการฝึกอบรมหรือพัฒนาความสามารถของบุคลากร รวมถึงข้อจำกัดในการจัดการสถานที่เรียนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือการเรียนการสอน ทำให้การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในบางด้านไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่คาดหวัง ทั้งนี้ผลที่ค้นพบ ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนควรสร้างกลยุทธ์ในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ดังที่ อีรพงษ์ ชูนาถ และคณะ (2567) ได้เสนอการสร้างกลยุทธ์แบบบูรณาการหลากหลายมิติ ได้แก่ การสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษา และการรักษาความปลอดภัยและสุขภาพ

ในส่วนของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสิ่งแวดล้อมและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ พบว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน และควรอาศัยการสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษากับชุมชน และสังคมภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกชัย วิเชียรณรัตน์ และคณะ (2567) พบว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายในการสร้างการมีส่วนร่วมและการได้รับการสนับสนุนจากภายนอก จะส่งผลต่อการบริหารส่งผลต่อการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสิ่งแวดล้อมกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยผลการศึกษาได้ให้ประโยชน์ที่สำคัญในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

การวิจัยครั้งนี้ช่วยส่งเสริมองค์ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยมิติด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และการบริหารจัดการ โดยผลการวิจัยพบว่าทั้งสามด้านนี้มีการบริหารจัดการในระดับมากถึงมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการบริหารสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่โรงเรียนให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยให้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างการบริหารสิ่งแวดล้อมกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในด้านการออกแบบหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ซึ่งสนับสนุนแนวคิดที่ว่า สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษาช่วยเสนอแนะทางการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเสนอให้สถานศึกษาสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาระบบการสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร และจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและสังคมภายนอกในการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งล้วนเป็นแนวทางที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทของโรงเรียนไทย

งานวิจัยนี้ยังสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต โดยเฉพาะการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอย่างยั่งยืนในระดับนโยบาย และการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาพบว่า การบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น โรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการวางแผนและดำเนินการบริหารสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ โดยมีข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้:

- 1) ควรส่งเสริมและพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจัดพื้นที่การเรียนรู้ที่ปลอดภัย ทันสมัย และส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

- 2) ควรพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางวิชาการให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่น การสนับสนุนการใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 3) ผู้บริหารควรใช้กระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยการเชื่อมโยงความร่วมมือกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน
- 4) ควรมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษาในอนาคต

2. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การวิจัยในครั้งต่อไปอาจศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีการดำเนินการในระดับสูงกับโรงเรียนที่มีระดับต่ำ เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความแตกต่างและหาแนวทางในการยกระดับการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีผลลัพธ์ต่ำ
- 2) สามารถทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบของการประเมินผลที่มีคุณภาพและหลากหลายต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระยะยาว โดยเฉพาะการประเมินผลที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อทักษะที่นักเรียนต้องการพัฒนา
- 3) การวิจัยสามารถขยายไปศึกษาในโรงเรียนที่มีความแตกต่างทางภูมิศาสตร์และสังคม เช่น โรงเรียนในชนบทและโรงเรียนในเมือง เพื่อสำรวจผลกระทบของบริบทที่แตกต่างกันในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงความต้องการและวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในแต่ละบริบท

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัญญาภา สิริเลาหกุล. (2567). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการสำหรับนักเรียน โรงเรียนบ้านแก้งโดน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วารสารบริหารการศึกษา บัณฑิต, 24(2), 48-67.

- ชมพูท สกกลาง. (2565). แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในโรงเรียนบ้านป่าหวาย ตำบลตาดทอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 31(2), 2-12.
- ธีร พงษ์ ชู นาค, สิริ น ธร สีน จินดา วงศ์, และอร อุ มา เจริญสุข. (2024). แนวทาง การ บริหาร จัดการภาวะวิกฤต ของ สถาน ศึกษา ใน เขต พื้นที่ การ ศึกษา ประถม ศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. *วารสารวิชาการราชภัฏร้อยเอ็ด*, 9(10), 496-522.
- ธเนศ ขำเกิด. (2541). องค์การแห่งการเรียนรู้. *วารสารวิชาการ, กรมวิชาการ*, 1(9), 28.
- นรา สมประสงค์ และเสรี ลาขโรจน์. (2546). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี. *วารสารวิชาการการบริหารการศึกษา*, 17(2), 57-62.
- พันธิตรา สายอุปราช, พูนชัย ยาวีราช, & ประเวศ เวชชะ. (2567). กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาลตำบลป่าตาล (ป่าตาลราษฎร์นุกูล). *วารสารการศึกษาและวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 9(2), 43-56.
- แพรวฟ้า ไชยสิทธิ์ และอำนวย ทอง โปรง. (2567). บริหาร จัดการ สภาพ แวดล้อม ภายใน สถาน ศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร. *วารสาร วิชาการ น อ ร ์ ท เที ร ์ น*, 11(3), 38-53.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2545). การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. *วารสารนักบริหาร*, 17(2), 57-62.
- ศศิวิมล จันทสุข และบรรจบ บุญจันทร์. (2567). แนวทางพัฒนาการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 6(4), 759-770.
- เอกชัย วิเชียร ณ รัตน์, โสภี วิวัฒน์ ชาญ กิจ, & ใน ตะวัน กำ หอม. (2024). การ บริหาร กับ การ จัดการสภาพแวดล้อม ทาง ภาย ภา สถาน ศึกษา ของ บุคลากร ทาง การ ศึกษา สำนักงาน เขต พื้นที่ การ ศึกษา มัธยมศึกษา นครปฐม. *วารสาร สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม*, 5(2), 41-52.
- อักษรศาสตร์ ทองคำ บุตร. (2024). การ ใช้ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ใน การ จัดการ เรียน รู้ ของ ครู ใน โรงเรียนขยาย โอกาส ทาง การ ศึกษา สังกัด สำนักงาน เขต พื้นที่ การ ศึกษา ประถม ศึกษา อุบลราชธานี เขต 4. *วารสาร วิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏ สกลนคร*, 4(3), 836-852.